

Datum 25 november 2019

Kenmerk 19.0015020

Van Algemeen Bestuur

Gemeenteraden

Blaricum, Gooise Meren, Hilversum,

Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren

Onderwerp **Beantwoording vragen
afvalbeleid/ GAD**

Geachte heer Bellaart,

Op 4 november jl. heeft u het AB van de Regio Gooi en Vechtstreek per mail een aantal vragen gesteld met betrekking tot het beleid en de uitvoering van de inzameling van het huishoudelijk afval door de GAD. Hieronder treft u de beantwoording aan. De beantwoording van uw vragen per mail verloopt via de griffies van de regiogemeenten.

VANG-BELEID

Vraag 1

In het verlengde van het VANG-beleid worden momenteel ondergrondse containers geplaatst. De investeringen hiervoor zijn aanzienlijk. Ondergrondse containers zijn in de afgelopen tijd negatief in het nieuws geweest vanwege verhoogde kans op vervuiling van afvalstromen (vooral in combinatie met 'Diftar' en/of 'Omgekeerd Inzamelen'). Vervuiling van afvalstromen kan de circulariteit van materialen ernstig verstoren en leiden tot afkeur en minder vergoeding. Daarnaast is er de ervaring van meer zwerfafval rond de containers, vooral als gekozen is voor een toegangssysteem (pasjes) tot de ondergrondse containers. De gemeente Utrecht schafte om die reden het pasjessysteem recent alweer af.

Wat zijn de investeringen gemoeid met de plaatsing van ondergrondse afvalcontainers 2018, 2019, 2020? Bent u bekend met de nadelen verbonden aan ondergrondse containers en hoe kijkt de Regio hiertegen aan?

Antwoord

De onderstaande tabel toont de geplande investeringsopgave conform het Regionale Uitvoeringsplan Huishoudelijk Afval 2015-2020. De investeringen voor de minicontainers zijn inmiddels gerealiseerd.

Deze tekst in deze brief is met zorg samengesteld. Soms staan in de brief links naar externe websites. Regio Gooi en Vechtstreek is niet verantwoordelijk of aansprakelijk voor de inhoud van deze websites. Lees ook onze [privacyverklaring](#).

Investeringsopgave (plan) aangepast. Start, aanloop en implementatiekosten onderverdeeld	Versie 2	totale investering nieuwe structuur volgens plan
Investering nieuwe inzamelstructuur - minicontainers		€ 4.648.000
Minicontainer met registratie voor restafval		€ 2.169.000
Minicontainer voor PMD		€ 2.479.000
Investering nieuwe verzamel- en wijkcontainers		€ 19.043.000
Ondergrondse container met registratie voor restafval		€ 1.239.000
Ondergrondse container met registratie voor restafval en grondstoffen		€ 17.804.000
Totaal containerstructuur		€ 23.691.000

De onderstaande tabel toont de gerealiseerde investeringen t/m 2018 voor wat betreft de ondergrondse containers.

Geïnvesteed (Activa)	Versie 2	2015	2016	2017	2018	Totaal 2015 t/m 2018
Leveringen plaatsing OC		€ 0	€ 371.259	€ 553.887	€ 1.503.831	€ 2.428.977

Dit resulteert in dat er in de periode 2019 t/m 2021 nog ca. € 16,6 miljoen geïnvesteerd in plaatsing van ondergrondse containers zal worden waarvan reeds een deel in 2019 gerealiseerd is. Meer informatie over dit onderwerp is te vinden in Rapportage Tussenstand Regionaal Uitvoeringsplan huishoudelijk afval 2015-2020 dd. 16 oktober 2019.

Deze investeringen leveren een passende inzamelstructuur, waardoor alle inwoners hun afval kunnen scheiden en er meer grondstoffen ingezameld worden. Hierdoor wordt uiteindelijk de doelstelling van 75% afvalscheiding gerealiseerd. Ook behoren hiermee straks de bestaande zakkeninzamelingen in de centra tot het verleden waardoor de overlast van vervuiling en ongedierte opgelost wordt.

De regio/ GAD is bekend met de nadelen die verbonden zijn aan ondergrondse containers. De Regio/ GAD is ook bekend met het risico dat sturen op vermindering van restafval middels het invoeren van 'Diftar' en/of 'Omgekeerd Inzamelen' gepaard kan gaan met toenemende vervuiling van de ingezamelde grondstoffen. De ervaring van de GAD in onze regio leert dat de overlast van zwerfafval en bij-plaatsingen middels een integrale inzet van inzameling, communicatie, afvalcoaches en Toezicht & Handhaving beperkt kan worden. Uit onze ervaringen in Naarden Vesting en Hilversum Centrum blijkt dat een integrale aanpak direct na de wijziging van een inzamelsysteem direct een positief effect heeft op bij-plaatsingen en de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen.

Vraag 2

Op pagina 72 van de Begroting 2020-2023 van Gooise Meren staat vermeld dat het GAD in de laatste fase zit van de transitie VANG en dat op basis van de afgeronde evaluatie VANG 2015-2020 is gestart met de totstandkoming (?) van de regionale visie richting 2025 met een doorkijk naar 2030 (circulaire economie).

Klopt het hier geschetste beeld (aangenomen dat met 'totstandkoming' ontwikkeling wordt bedoeld)?

Zo ja, welke uitgangspunten van gemeenteraden hanteert de Regio of GAD dan bij die ontwikkeling voor de toekomst? Is er een Regio/GAD analyse beschikbaar van de evaluatie van VANG?

Antwoord

Op 31 oktober jl. is de bij vraag 1 genoemde Rapportage Tussenstand VANG vastgesteld in het pfho M&D en beschikbaar gesteld (zie ook de regiowebsite). De komende maanden zal dit evaluatierapport aan de Raadsleden van de zeven gemeenten in de regio toegelicht worden. Het klopt inderdaad dat hierna in

2020 gestart zal worden met de ontwikkeling van de nieuwe regionale visie op afval en grondstoffen. Meer informatie over dit proces is meegestuurd met de Rapportage Tussenstand VANG.

INSPANNING EN KOSTEN

Vraag 3

De GAD beoogt de kwaliteit van afvalstromen te verbeteren. Daartoe worden onder andere afvalcoaches ingezet, campagnes gevoerd en is er Toezicht en Handhaving (8 fte). De kosten voor deze en andere inspanningen zijn voor rekening van de GAD, indirect voor de zeven deelnemende gemeenten. Voor recycling gekwalificeerd afval krijgt een vergoeding vanuit het Afvalfonds Verpakkingen (de verpakkingindustrie); een vergoeding dus afhankelijk van de geleverde kwaliteit. Maar de VVD heeft bij een recent bezoek aan onze sorteerder Suez in Rotterdam (die 70% van de Nederlandse markt bedient) geleerd dat in werkelijkheid wordt afgerekend op basis van het gemiddelde van alle aanleverende gemeenten (gemiddelde van gekwalificeerd afval), omdat er geen sprake is van 'track-and-trace'. Dat betekent dat 'goed gedrag' van één bepaalde gemeente (of GAD) niet wordt beloond, zoals het geval leek te zijn gelet op de formuleringen over het vergoedingstelsel van het Afvalfonds/Nedvang. Het is bekend dat steden met hoogbouw zeer vervuilde afvalstromen leveren, funest voor de kans op recycling. In de toekomst wordt overigens mogelijk ook niet-recyclebare afval in het PMD toegelaten en vergoed. Kunt u bovenstaande bevestigen, en zo nodig nader toelichten? Wat gaan de afvalcoaches doen ten aanzien van die niet-recyclebare materialen in het PMD?

Antwoord:

Het klopt inderdaad dat het streven van de GAD is om de kwaliteit van afvalstromen te verbeteren. Voor veel ingezamelde grondstoffen geldt dat de waarde hiervan hoger is als de hoeveelheid vervuiling lager is. Ten aanzien van de PMD geldt dat in eerste instantie moet worden voorkomen dat er afkeur optreedt bij de verwerker van de aangeleverde PMD. De extra kosten die dit met zich meebrengt zijn direct voor de aanleverende partij. Aanbiedgedrag van inwoners in lijn met de richtlijnen van de GAD wordt beloond. De inzet van communicatie, T&H en afvalcoaches is daarvoor belangrijk. Uw constatering dat het sorteerproces erna afgerekend wordt op basis van het gemiddelde van alle aanleverende gemeenten klopt. Deze werkwijze wordt doorgaans ook voor andere grondstoffen gehanteerd (o.a. GFT, glas). Daarnaast geldt in het algemeen dat hoe schoner de input aangeleverd wordt, hoe beter de output van verwerking is. Vooral het afval van hoogbouw uit grote steden heeft hier een negatief effect op. In de toekomst bestaat de mogelijkheid dat niet-plasticverpakkingen die wel gerecycled kunnen worden mee mogen in het PMD. De afvalcoaches zullen dan dit aspect ook meenemen in hun werk. Ook preventie (voorkomen van PMD afval en vervuiling) is onderdeel van het takenpakket van de afvalcoach. Op dit moment zijn er landelijke ontwikkelingen, die ervoor moeten zorgen dat de PMD stroom hoogwaardiger kan worden gerecycled. Daarbij wordt zowel gekeken naar de productiekant (meer uniformiteit/ minder mixvormen van o.a. plastics) als de verwerkingskant (hoogwaardige verwerking en toepassing van het ingezamelde PMD). De GAD volgt deze ontwikkelingen nauwlettend. Hoe de resultaten ten aanzien van ingezamelde afval- en grondstoffen nog verder kunnen worden verbeterd, waaronder de PMD stroom, is onderdeel van de ontwikkeling van een nieuwe visie en kader in de loop van 2020 en mede afhankelijk van ontwikkelingen in de keten.

VERANTWOORDELIJKHEID

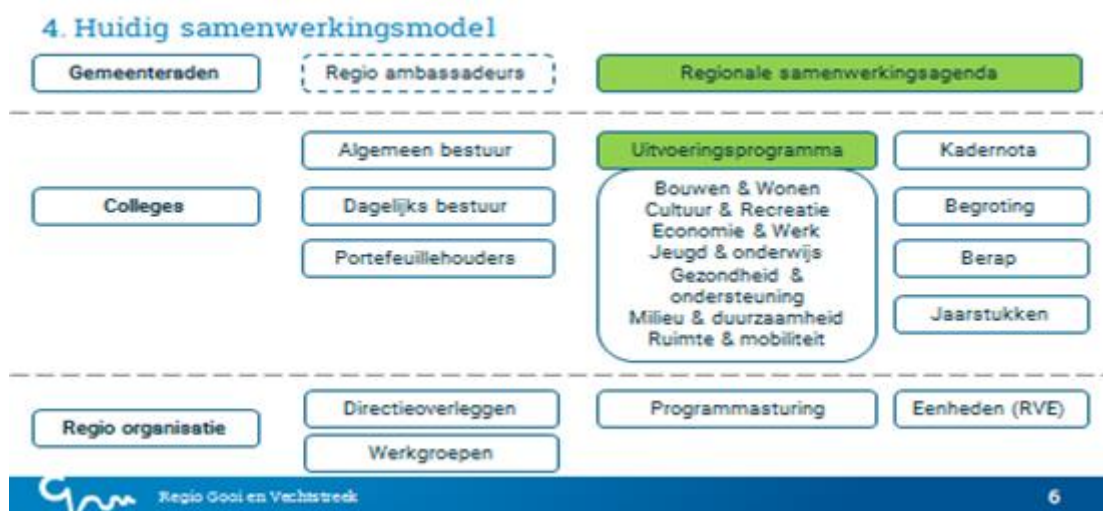
Vraag 4

Op pagina 6 van de GAD-meter staat vermeld dat de GAD ook verantwoordelijk is voor beleid. De VVD verkeert in de veronderstelling dat de Regio Gooi & Vechtstreek - namens de zeven deelnemende gemeenten - verantwoordelijk is voor beleid (manier van inzameling, type verwerking, betrouwbaarheid vermarkting en aanbestedingen) en dat de GAD belast is met de uitvoering. En ook dat de Regio Gooi en Vechtstreek verantwoording aflegt over dat beleid met een financiële rapportage en inzicht in de bereikte milieuwinst. Wat is juist?

Antwoord

De uitvoering van de overgedragen taken zijn binnen de Regio belegd bij de verschillende RVE's (Resultaats Verantwoordelijke Eenheid). Voorbeelden hiervan zijn: GAD, GGD, Jeugd & Gezin, Veilig Thuis, RAV, en Inkoop en Contractbeheer. De overgedragen taak van de GAD betreft de uitvoering van hoofdstuk 10 van de Wet Milieubeheer inzake afvalstoffen, voor zover deze aan gemeenten is opgedragen, met uitzondering van het bepaalde over afvalwater (Gemeenschappelijke Regeling Regio Gooi en Vechtstreek 2017 artikel 5.2 lid b). De Regio is ten aanzien van deze overgedragen taak belast met de beleidsvoorbereiding (artikel 5.1.).

De Regio verzorgt naast overgedragen taken ook taken als belangenbehartiging, coördinatie en de beleidsvoorbereiding uit, bijvoorbeeld op basis van een gezamenlijke agenda. Het benoemen van niet overgedragen opgaven en het opdrachtgeverschap daarvoor ligt bij de gemeenten. De gemeenteraden doen dit op strategisch niveau via de Regionale Samenwerkingsagenda, de colleges werken deze agenda uit via uitvoeringsprogramma's. De Regio voert deze programma's uit vanuit een gedeelde programmaorganisatie. Deze programmaorganisatie bestaat uit personele capaciteit van de gemeenten en de Regio Gooi & Vechtstreek. Schematisch ziet dat er als volgt uit:

Binnen de Regio wordt er uiteraard nauw samengewerkt tussen de RVE Programmasturing (programma uitwerking vanuit RSA) en de GAD (overgedragen taak) over doorsnijdende actuele onderwerpen zoals bijvoorbeeld Circulaire Economie en het ontwikkelen van de nieuwe visie richting 2026 op het gebied van afvalinzameling. De GAD beschikt over veel opgedane kennis en praktische ervaring over het ophalen en

verwerken van afval. Het spreekt voor zich dat deze ervaring wordt benut voor beleidsontwikkeling. De GAD initieert, en adviseert op dit vlak. Het bestuur van de Regio beslist en is eindverantwoordelijk.

OVERHEADKOSTEN

Vraag 5

Op pagina 13 van de GAD-meter staat vermeld dat de indirecte kosten van de GAD €41 bedragen (gemeten per aansluiting, een huishouden) t.o.v. €29 voor een vergelijkbare inzamelaar uit dezelfde benchmark klasse als waar de gemeenten van de GAD toe behoren. Het gaat om kosten voor beleid, huisvesting, ICT, HRM, etc.

Die kosten liggen bij de GAD dus maar liefst 42% boven het gemiddelde van de vergelijkbare benchmark klasse.

Hoe is dat te verklaren en welke doelstellingen en maatregelen zijn geformuleerd om de kosten te reduceren?

Antwoord

In de eerder genoemde Tussenstand VANG wordt uitgebreid aandacht gegeven aan de kostenontwikkeling van de GAD. De Stuurgroep Milieu & Duurzaamheid heeft naar aanleiding van de behandeling hiervan de opdracht gegeven hier onderzoek naar te doen. Zodra hier meer over bekend is zal u hierover nader geïnformeerd worden.

KOSTEN VOOR PMD EN MILIEUWINST

Vraag 6

De directe kosten voor inzameling en verwerking verschillen significant met enerzijds €158 en €141 per ton voor respectievelijk restafval (grijze bak) en gft (groene bak) en anderzijds maar liefst €562 per ton voor PMD (oranje bak; pagina 19). De totale directe kosten voor fijn restafval zijn €65,76 per aansluiting en voor PMD is dat €18,10. Maar bij fijn restafval (in 2017) gaat het om 47.562 ton en bij PMD om slechts 3.677 ton, een factor 13x minder.

Dat maakt de kosten voor PMD broninzameling op het eerste gezicht al ruim 3.5x zo hoog als voor gewoon fijn restafval. De GAD spendeert dus €7.5 miljoen om 47.562 ton fijn restafval en liefst €2 miljoen om slechts 3.677 ton PMD te verwerken.

Daar past echter een correctie. Want de 31% 'residu' uit PMD (bron Suez, via GAD), die net als restafval direct wordt verbrand, zou bij het restafval gerekend moeten worden, terwijl de 28% 'mix plastics' wordt geëxporteerd naar Duitsland om daar tegen forse betaling bermpaaltjes (e.a. producten) te maken. Paaltjes die er niet zouden zijn als er niet voor betaald zou worden: schijnproducten dus, waarmee méér plastic in het milieu blijft dan nodig en gewenst. Dan blijft 41% van het PMD over. Gesteld dat de resterende fracties daadwerkelijk voor 100% tot recycling zouden leiden, dan zijn de eigenlijke kosten voor PMD minstens €1360 per ton en daarmee een factor 8.5x maal zo hoog als die voor de inzameling en verwerking van gewoon restafval (€158 per ton). Het alternatief is om PMD in het restafval te laten zitten en bruikbaar afval door nascheiding uit het restafval te halen. Dat is mogelijk niet in het belang van logistieke bedrijven (waaronder de GAD), maar het is wel tot 8.5x goedkoper. De milieueffecten van inzameltransport, op- en overslag, export 700 km over de weg, wassen, shredden, opnieuw sorteren en granuleren laten we voor het gemak even buiten beschouwing.

Herkent u de genoemde getallen en berekening?

Met de wetenschap dat van kunststof afval uit huishoudelijk PMD naar schatting slechts 20% daadwerkelijk tot zinnig gebruik als grondstof voor nieuwe producten leidt, vormt bovenstaande dan geen aanleiding om de praktijk van PMD broninzameling fundamenteel te gaan herzien? (herziening PMD categorie, herziening wijze van inzamelen, etc.).

Antwoord

Voor wat betreft de eerste alinea betreffen herkennen wij ons in de genoemde getallen, het betreffen gegevens uit de landelijke benchmark 2017 waar de GAD aan meedoet en de gegevens voor aanlevert.

Het klopt inderdaad dat volgens de Benchmark huishoudelijk afval de totale directe kosten (inzamel- en verwerkingskosten incl. op- en overslag en transport) per ton ingezamelde PMD hoger zijn dan die voor restafval. Daarnaast klopt het dat bij een gelijktijdige inzameling van PMD met restafval deze kosten lager zullen zijn. Echter relevanter zijn de kosten die per huishouden in rekening gebracht worden. Volgens de benchmark zijn de directe kosten voor restafval meer dan 3,5 keer zo hoog dan bij PMD en als je dat zou vergelijken met de hoeveelheid uitgesorteerde PMD (41%) dan is dit inderdaad 8,5 keer duurder dan het bedrag per ton restafval. Stel dat als je de hoeveelheid uitgesorteerde PMD 41% neemt en dit relateert aan de werkelijke kosten, dan zijn de directe kosten per huishouden voor het verbranden van restafval nog steeds 2,4 keer zo hoog. Dus hoe beter de PMD qua samenstelling is des te goedkoper zijn de directe kosten per ton. Bij deze berekeningen wordt buiten beschouwing gelaten dat de directe kosten voor restafval opgebracht worden uit de opbrengsten van de Afvalstoffenheffing terwijl de directe kosten voor PMD opgebracht worden door het Afvalfonds. Daarnaast worden bij deze berekeningen buiten beschouwing gelaten wat de effecten zijn ten aanzien bewustwording en preventie.

De GAD is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling en daarmee een gemeentelijke uitvoeringspoot. Daarbij heeft de GAD geen ander belang dan goede uitvoering van een maatschappelijke taak binnen de gestelde gemeentelijke kaders tegen zo laag mogelijke kosten. Het Regionale Uitvoeringsplan Huishoudelijk Afval 2015-2020 is dit jaar geëvalueerd t/m juni 2019. Dit heeft geresulteerd in de Rapportage Tussenstand VANG. Deze evaluatie is gedaan met als doel om in 2020 al te kunnen starten met het ontwikkelen van een nieuwe visie richting 2026 voor wat betreft de inzameling huishoudelijk afval. Het klopt inderdaad dat een (groot) deel van de ingezamelde PMD niet optimaal verwerkt kan worden tot nieuwe grondstoffen en dat een deel uiteindelijk verbrand wordt. Het betreffen hier met name 'overige kunststoffen', Gft-afval, Papier en karton en residu.

De fractie PMD kan inderdaad ook uit het restafval nagescheiden worden. Eventuele afwegingen ten aanzien van de inzameling PMD-inzameling nemen wij mee in traject van de nieuw op te stellen visie dat in 2020 start.

De GAD zal ten behoeve van de ontwikkeling van de nieuwe visie in detail uitgewerkte factsheets per afval-grondstof opstellen, op basis waarvan zo nodig op inzamelniveau per stroom het gesprek kan worden gevoerd over de samenhang tussen kosten, dienstverlening en milieuprestaties. Een en ander hangt nauw samen met de te ontwikkelen visie en uitgangspunten ten aanzien hiervan.

VERDIEPING EN INZICHT

Vraag 7

De afvalketen is tamelijk ingewikkeld. De gemeenten hebben tegelijkertijd een wettelijke rol bij afvalinzameling, en bij de huidige ROV, ook een regieverantwoordelijkheid bij de verwerking en het vermarkten.

Er is bovendien sprake van relatief grote betrokkenheid van veel inwoners bij het onderwerp afval en inzameling.

Gelet op de kaderstellende en controlerende rol van de zeven deelnemende gemeenten gezamenlijk, is de Regio / GAD bereid op korte termijn te komen tot een beeldvormend thema-uur voor de woordvoerders (en eventueel fractievoorzitters) van de fracties van de zeven gemeenten gezamenlijk, ook met het oog op de te ontwikkelen visie naar 2025 (vraag 2)?

Zo ja, dan is het verzoek om in ieder geval de volgende onderwerpen te agenderen:

- a) De evaluatie van VANG voor de regiogemeenten
- b) De analyse van de evaluatie
- c) (Mogelijke) uitgangspunten voor een regionale visie richting 2025
- d) Het proces om te komen tot nieuw beleid
- e) Vragen, zoals de hierboven gestelde

Antwoord

Na de toelichting van de Tussenstand VANG in de zeven gemeenten zal het proces begin 2020 opgestart worden om te komen tot de nieuwe visie voor de periode na 2020. Uw suggestie om hiervoor een regionale beeldvormende thema-sessie te organiseren zal hierbij meegenomen worden. Een dergelijke gezamenlijke startsessie past in de beoogde aanpak om de raden aan de voorkant te betrekken bij de ontwikkeling van visie en uitgangspunten ten aanzien van de afvalinzameling in onze regio richting de toekomst.